

СТАНОВИЩЕ

От: проф. д-р Ингрид Симеонова Шикова , Политически науки 3.3 – Европеистика –
Политики на Европейския съюз

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„доктор“ по професионално направление 3.3. Политически науки 3.3 – Европеистика

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по
защита на дисертационния труд съгласно решение на Факултетния съвет на
Философски факултет от 08.11.2022 протокол № 4 и заповед на Ректора на Софийския
университет „Св. Климент Охридски“

Автор на дисертационния труд: Мариела Иванова Савкова

Тема на дисертационния труд: „Мониторинг и последваща оценка на
въздействието на кохезионната политика на Европейския съюз в България”

1. Информация за дисертанта

Мариела Савкова е зачислена в катедра „Европеистика“ като докторант на самостоятелна подготовка на обучение през учебната 2020/2021 г. със Заповед № РД 20-151/26.01.2021г. след представяне на разработен дисертационен труд и положителни рецензии и отзиви от членовете на катедрата. За нейн научен консултант е избран доц. д-р Калоян Симеонов.

От 1 ноември 2011 г. Мариела Савкова е ръководител на Областния

информационен център - Видин и има богат практически опит по темата на дисертацията. Тя е с над двадесетгодишен опит в разработването и управлението на проекти за регионално развитие, финансирани от Европейския съюз и от международни финансови програми. Била е част от екипа на международния консултант, изготвил “Интер-регионални мерки за развитие след строителството на Дунав мост Видин-Калафат”, 2006 г. Била е ръководител на екипа изготвил първата Стратегия за развитие на Община Видин, 2000-2006 г.

Дисертационният труд е обсъден на заседание на катедра „Европеистика“, насочен е за защита пред научно жури съгласно решение на Факултетния съвет на Философски факултет от 08.11.2022 протокол № 4 и заповед на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

- **Обем и структура**

Дисертационният труд на Мариела Савкова е с общ обем 263 страници, от които увод, три глави, изводи и препоръки, библиографска справка и две приложения. В подкрепа на цялото изследване са включени: 82 таблици, 13 фигури, 2 графики и 9 карти. Библиографията съдържа общо 194 източника на български и на английски език.

В увода е аргументирана мотивацията на докторантката за избора на темата на дисертацията, посочена е актуалността и важността на проблема. Формулирани са целите и конкретните задачи на изследването. **Основната цел на изследването** е да анализира изпълнението на целите на европейската кохезионна политика и ефективността на европейските фондове от многогодишна финансова рамка 2007-2013г. в България. Не по-малко амбициозна е и целта да бъде разработен модел за мониторинг и последваща оценка на въздействието на Структурните и Кохезионният фондове в България.

Формулирани са редица конкретни задачи на изследването - проучване на развитието на кохезионната политика и европейските фондове, подбор на индикатори за изграждане на модел за последваща оценка и мониторинг на въздействието на кохезионната политика на ЕС в България, провеждане на изследване и анализ на

резултатите от оценъчния модел на кохезионната политика за България, разработване на логическа матрица на модела за последваща оценка на въздействието на многогодишната финансова рамка върху нивото на кохезия на България и др.

Изброени са и ограниченията, които авторката си поставя – времеви, както и ограничения относно използваните индикатори. Формулирани е работна хипотеза. Посочена е методическата основа на изследването.

- **Важност и актуалност на проблема**

Известна е визията на Жак Делор, според която интеграционите политики трябва да се осъществяват около три важни елемента: „конкуренция, която стимулира, сътрудничество, което заздравява, и солидарност, която обединява“. Кохезионната политика е най-яркия израз на тази солидарност, но винаги е стоял въпросът дали тя наистина обединява. Не е ли точно кохезионната политика илюстрация на напреженията между солидарност и отговорност, на противоречията при определяне на бюджета на Европейския съюз, както и на неосъществения, макар и записан в основните договори, стремеж за преодоляване на социално-икономическите различия. Кохезионната политика е една от най-изследваните и най-обсъжданите политики в евроинтеграционния процес. И всеки изследовател на кохезионната политика се сблъсква с нейните предизвикателства – комплексност, особености на практическото ѝ прилагане, различаващите се местни условия и цели, различните инструменти и сфери на тяхното прилагане. Именно поради тази комплексност, изследванията за кохезионната политика използват различни подходи, преследват различни цели, дори водят до различни резултати и изводи.

Посочвайки всичко това, искам да подчертая, че макар и бидейки често в полезрението на изследователите, кохезионната политика може да бъде разглеждана от различни перспективи и с различни изследователски цели. България вече 15 години членува в Европейския съюз. Неминуемо стои въпросът – какъв е резултатът? Като елемент на този въпрос стои подвъпросът успя ли България да преодолее с помощта на кохезионната политика регионалните икономически различия в страната. Всяко изследване, всеки анализ по тази тема е важен и актуален, особено, когато се осъществява от независими изследователи. Конкретно в разглеждания дисертационен

труд, авторката има и богат практически опит и наблюдения, свързани с най-слабо развития регион в България.

Възникват и редица въпроси, които са свързани преди всичко с избора на модела на бъдещото развитие на европейската интеграция и за нейното проявление в България. Отговорите на тези въпроси в съвременните условия са сложни и нееднозначни, а това обуславя и важноста и актуалността на проблема, изследван в рецензираната дисертация.

Прочитът на предложения труд потвърждава без съмнение актуалността на темата и нейното практическо значение за България. Самият факт от поемането на товара на изследването на една сложна тема, по която съществуват различни и често противоречиви мнения, при това в един труден период на първите години на членство на България в ЕС е сериозно предизвикателство.

3. Оценка на дисертацията и получените научни и научно-приложни резултати

Представеният за рецензиране дисертационен труд отговаря на законовите изисквания – той е свидетелство, че авторът притежава познания по темата за кохезионната политика на Европейския съюз, познава теорията и академичната литература в изследваната област и демонстрира способност за осъществяване на научни и приложни изследвания.

Ще подчертая, че първоначалният текст, който беше представен за зачисляване се нуждаеше от допълнителна работа, за да придобие всички характеристики на един докторски труд, но авторката демонстрира амбиция и потенциал за нейното осъществяване в много тясно сътрудничество с научния консултант от катедра «Европеистика» доц.дпн. Калоян Симеонов. За това свидетелстват и усилията на Мариела Савкова да отрази бележките и препоръките, които ѝ бяха отправени по време на вътрешната защита.

Авторката търси отговори на важни въпроси като: доколко ефективен е настоящият модел на управление на проектите за регионално развитие, какви са основните трудности и проблеми, какво е въздействието на европейските структурни и инвестиционни фондове върху регионалните социално-икономически неравенства в

България. Направен е анализ на съществуващата академична литература, събран е изчерпателен емпиричен материал. Изследването е осъществено не само на базата на проучените документи и събраните емпирични данни, а и въз основа на практическия опит на авторката. Този конкретен практически опит в областта, която изследва, доброто познаване на проблемите “отвътре” са ѝ помогнали да разработи едно полезно практико-приложно изследване. Направени са аналитични изводи относно нарастването на регионалните различия в България. Грижливо е подхождено към емпиричното изследване, което е и основният принос на дисертацията. Логично е формулирано заключението - проведеното изследване доказва валидността на хипотезата, че през анализирания период кохезионните мерки провеждани у нас не са довели до намаляване на регионалните различия.

В заключение, общото впечатление е, че докторантката има необходимите знания по темата на дисертацията, умения да анализира, да прави обобщения и изводи.

4. Автореферат, публикации и приноси

Авторефератът отразява коректно съдържанието на дисертацията, подготвен е грижливо и дава представа за дисертационния труд, неговите цели, задачи и резултати. Приносите, посочени в автореферата са формулирани пестеливо. Те са предимно в научно-приложното поле и биха могли да бъдат обобщени основно в изводите от емпиричното изследване и приложената методология, съставянето на методически модел за мониторинг на кохезията.

Мариела Савкова има седем публикации, свързани с темата на дисертацията. Те са представени на национални и международни конференции. Три от тях са на английски език.

5. Критични бележки, препоръки и въпроси

Към всеки дисертационен труд е възможно да бъдат отправени критични бележки. Предварително правя уговорката, че те са добронамерени и целят да предизвикат размисъл по повдигнатите въпроси. Право на автора е да ги приеме или да не се съгласи с тях.

При внимателен прочит на дисертацията могат да бъдат установени дребни пропуски, които е добре да бъдат коригирани – например, България е призната за пазарна икономика в редовния годишен доклад на Европейската комисия за напредъка

на България в процеса на присъединяването от 9 октомври 2002г., а не през 2004г. {COM (2002)700 final}.

В таблица 26 - Дял на фондовете на ЕС в БВП на България в процентно изражение има необходимост за уточнение – данните за кой период се отнасят – (2003-2015, 2007-2015, 2010-2015) в млрд. или в млн. са.

В края на първа глава има твърдение, което се нуждае според мен, от допълнително разясняване и аргументиране – „Основният проблем, който е наследен от първия програмен период и продължава във втория и третия програмни периоди е отсъствието на ангажимент за въвеждане на метода на програмиране и управление на фондовете за кохезия.“ Надявам се по време на защитата, докторант Мариела Савкова да внесе повече яснота и аргументация по това твърдение.

С тези бележки и препоръки бих искала да подпомогна бъдещите научни търсения и практически начинания на докторантката, която се е заела с една сложна и динамична изследователска област, изискваща непрекъснати и систематични усилия.

6. Заключение

Представената за рецензиране дисертация отговаря на изискванията за присъждане на образователна и научна степен “доктор”. Дисертационният труд на Мариела Савкова е завършено изследване, основано на познаване на тематиката, на академичната литература и на официалните документи в сферата на кохезионната политика. Изследването е осъществено добросъвестно, цитирани са използваните източници. Дисертационният труд показва образователната и научната осведоменост на докторантката Мариела Савкова.

Въз основа на положителната оценка, посочените достойнства и конкретните приноси на дисертационния труд „Мониторинг и последваща оценка на въздействието на кохезионната политика на Европейския съюз в България” **подкрепям присъждането на образователна и научна степен “доктор” на Мариела Иванова Савкова.**

15 декември 2022г.

София

проф.Ингрид Шикова